

Ikke helt som du tror (i alle fall ikke nødvendigvis)

1. Hvem er Gud?

”Nei, vet du hva? Vi lever da i det 21. århundre!” Antakelig har du hørt slikt utbrudd noen ganger. Kanskje har det også vært under en samtale om kristen tro og etikk.

Og det er helt sant: Vi lever i de 21. århundre. Da er det kanskje på tide å modernisere troen vår en liten smule? Vi moderne mennesker trenger vel en moderne Gud?

I et nyreligiøst blad kunne vi allerede for mange år siden lese følgende: ”Gud har skjønt at vi vil ha sannheten formidlet ikke bare i moderne og forståelig språk, men også med oppdaterte holdninger. I dag trenger verden en fordomsfri Gud som viser at det ikke er noe som heter synd og skam og straff og evig pine og grunn til skyldfølelse. Vi trenger en Gud som stiller opp, som sier at penger ikke er noen fæle greier, tvert imot; at kjærlighet til en selv ikke er en egotrip, tvert imot.” (sitatet er tatt fra en bokanmeldelse i medlemsbladet for bokklubben “Energica”, nr 3, 1997.) Det er bare et at Gud ikke er så omskiftelig at han retter seg etter våre moteriktige tanker. Bibelen sier tvert imot at han er den samme i går, i dag og til evig tid. Han er den han er uavhengig av vår tro.

Han slutter ikke å eksistere dersom vi slutter å tro på ham, like lite som Nidarosdomen slutter å eksistere dersom vi slutter å tro på den. Han tilpasser seg ikke til enhver tid våre moteriktige tanker. Det var antakelig noe slikt Petter Dass hadde i tankene da han skrev ”Gud er Gud om alle land lå øde, Gud er Gud om alle mann var døde”.

Bibelens Gud retter seg heller ikke etter siste gallupundersøkelse. Han har aldri spurt oss om hvordan vi vil at han skal være. Han bare er. Og han er i går, i dag og til evig tid den samme. Allerede profetene i Det gamle testamente forkynte en Gud som slett ikke var slik folk flest ville ha ham. De ytterst tolerante romerne hadde vanskelig for å godta den Gud Paulus forkynte. De norske vikinger var slett ikke helt klare for Kvitekrist. Og mange vil også i dag helst ha en helt annen Gud enn han Bibelen beskriver for oss. Det har alltid vært fristende å forme gud i vårt eget bilde. Vi gjør oss tanker om hvordan vi synes gud bør være. Så forventer vi bare at han blir slik. Bibelen gjør det klart for oss at det er en dristig forventning..

Ulike mennesker har ulike tanker om Gud

Noen tenker seg at det bare er én Gud. Andre tenker seg at det finnes flere guder. Atter andre tror ikke på noen gud i det hele tatt. Så er det noen som ser for seg at gud bare er en fantasi oppe i hodet vårt fordi vi føler at vi trenger noe å tro på for å overleve. Noen av dem som tror på en eller flere guder, ser på gud eller gudene som personer, andre ser mer på gud eller gudene som krefter eller prinsipper, eller de hevder at gud og universet egentlig er ett og det samme.

Spiller det noen rolle hva en tror på?

Noen synes at det kommer ut på ett hvilken av de store verdensreligionene en velger. Uansett kan det være sunt å ha noe å tro på. Spørsmålet er bare om noe kan være sunt dersom det ikke også er sant. Kan det virkelig være sunt å leve på en livsløgn? Etter gammel logikk, kan ikke to motstridende utsagn være sanne samtidig. Når for eksempel én sier at et hus er grønt, mens en annen holder fast på at det er rødt, kan det i høyden være én av dem som har rett. Selvsagt kan begge ta feil fordi de er fargeblinde. Men muligheten for at de begge har rett, er i alle fall ikke der. Rødt og grønt er tross alt definert ut fra bestemte bølgelengder. Mange tenker ikke så klart når det gjelder religion. Der blir ofte alle utsagn like riktige, uansett hvor motstridende de er.

Og ulike religioner sier virkelig motstridende ting. Spør en for eksempel ”Hvem er Gud?”, ser en fort at svarene blir ganske forskjellige. For hinduisten er gud mer en kraft enn en person, og ett med alt det skapte. Buddhisten tror egentlig ikke på noen gud. Både Islam og kristendommen tror på en personlig gud som er forskjellig fra det skapte, men likevel vil de to religionene beskrive ham ganske forskjellig.

Ulikhetene religionene imellom blir ikke mindre når du begynner å spørre hva et menneske er, hva som er det viktigste i livet, hva en trenger å frelles fra, hva en trenger å frelles til og hvordan en blir frelst. Du får helt forskjellige svar alt etter hvem du spør. Men kanskje en kunne ta litt herfra og litt derfra, vandre litt rundt religionenes koldtbord og sette sammen en rett en selv har sans for? Det er en del som har prøvd å komponere sin egen religion på denne måten. Vi kan ikke hindre noen i dette. Selvsagt er jeg fri til å snekre sammen et gudsbilde jeg selv synes er trivelig og godt. Det er bare så vanskelig å tro på noe jeg vet jeg har snekret sammen selv.

Vi vet noe om Gud

”Jeg tror ikke vi vet alt”, er det populært å si. ”Jeg tror ikke vi skal gå rundt og være skråsikre”, legger en til og håper å få poeng for ydmykhet. Greitt nok. Jeg går heller ikke rundt og tror at jeg vet alt om Gud og om livet. Og ”skråsikker” er i seg selv et negativt ord. Men det må da vel gå an å tro at noe er rett og noe annet galt uten å være skråsikker? Jeg vet altså ikke alt, men jeg vet i alle fall noe. Jeg vet det Gud har sagt om seg selv gjennom profetene og apostlene. Enda viktigere: Jeg vet hva Gud har sagt om seg selv gjennom sin Sønn, Jesus Kristus.

Jeg tror på en Gud som har åpenbart seg. Vi er ikke henvist bare til å gjette. Det er faktisk noe vi kan vite. Og har Gud åpenbart seg, blir ikke alt vi sier om ham like riktig. Sier vi noe annet om ham enn han har sagt om seg selv, er det vi som tar feil.

Men nå er tiden inne til å si litt om hvordan bibelen framstiller Gud.

Gud er stor

Vi starter med å lage en ganske liten og forenklet modell av solsystemet. Forminsker vi Sola slik at den blir på størrelse med en grapefrukt, vil Jupiter, den største av planetene, tilsvarende bli på størrelse med en ganske liten ert, Jorda blir som et knappenålshode og Pluto bare et lite støvfnugg vi knapt kan se. Avstanden mellom planetene forbløffer oss. Knappenålshodet Jorda går i en bane ca 11 meter fra "grapefrukten".

Pluto, som vi altså knapt kan se i denne modellen av solsystemet, svever hele 450 meter fra sentrum i modellen. Vi sitter altså med en modell som er hele 900 meter i diameter. Utvider vi tankeeksperimentet enda mer og prøver å få med oss en stjerne til i tillegg til vår Sol, må vi plassere den i Kairo omtrent. Og skal vi få med oss enda en, blir ikke jorda stor nok til modellen vår.

Bibelen forteller oss at det er Gud som har skapt alt dette. Da begynner vi å se hvor stor han er – og hvor små vi er. På det lille knappenålshodet, Jorda, ser vi noen ørsmå vesener som kalles mennesker. Noen av dem lever i en ærbødig undring over Guds storhet. Andre knytter neven mot ham og nekter å underordne seg. Atter andre, kanskje de fleste, ofrer ham ikke en tanke.

Gud og verden.

Som kristne tror vi altså at den verden og det universet vi lever i, er skapt av Gud. Men hva skal vi tenke om forholdet mellom Gud og verden? For noen tiår siden var det ikke så uvanlig å se på verden som en stor og komplisert maskin som gikk etter sin egen lovmessighet. Alt

skulle kunne forklares ut fra naturlover eller arv og miljø. Noen mente at denne maskinen bare hadde oppstått helt av seg selv uten noen skaper. Noen så for seg at den kanskje var skapt av Gud, men at Gud hadde trukket seg tilbake fra den og overlatt den til seg selv. Når kristne under tvil brukte dette bildet, understreket de i alle fall at det er Gud som har skapt maskinen, at han hver dag vedlikeholder den, og at han slett ikke har trukket seg tilbake fra den. Han er fortsatt fri til å gripe inn både i naturen, i historien og i det enkelte menneskes liv. Gud kan til og med gripe inn og gjøre under som ikke kan forklares bare ut fra naturlover eller arv og miljø. I dag er det kanskje mer vanlig å se på verden, ikke som en maskin, men en organisme som lever sitt eget liv. En får ærbødighet for Naturen med stor N, for Livet med stor L, eller for Moder Jord som vi bare er helt avhengige av. Gud smelter på en måte sammen med naturen og naturens krefter, og vi blir opptatt av å leve i de rette kraftfeltene. Når vi ærer naturen, føler vi at det er Gud vi ærer. Det er i grunnen slik hinduismen alltid har oppfattet det. Bibelen tenker annerledes. Selv om universet på mange måter kan sammenlignes med en organisme, så er ikke Gud ett med det materielle.

Det er ikke skaperverket vi skal dyrke eller underlegge oss, men Skaperen. Det er ikke livet vi skal takke, men han som har gitt oss livet. ”Jeg vil takke livet”, står det i en sang. For en kristen er det en merkelig tanke. Det føles som å takke gaven i stedet for giveren.

Åndelig og materielt.

Virkeligheten består ikke bare av det synlige og materielle. Det er også en åndelig og usynlig virkelighet vi må forholde oss til. Gud er ånd. Det er han som har skapt alt det materielle. I den åndelige verden er det forresten både gode og onde krefter. Vi skal ha respekt for de onde kreftene og stå dem imot uten at vi dermed går rundt og bruker for mye energi og oppmerksomhet på å spekulere over dem og være redde for dem. Gud vil en gang gjøre slutt på alt det som er ondt og står imot hans vilje. De gode kreftene skal vi også få regne med uten at vi begynner å tilbe dem og la dem få for mye av vår oppmerksomhet. Vi tror at det finnes engler, men Bibelen advarer oss faktisk mot å være for opptatt av dem. Det er Bibelens Gud vi skal tilbe og rette oppmerksomheten mot. Det er ham vi skal stole på og sette vår lit til. ”Gud er ånd”, sa Jesus til kvinnen han møtte ved brønnen i Samaria (Joh 4,24). Dermed ufordrer han alle dem som mener at det eneste som eksisterer er materie i en eller annen form.

Gud er en person

Jeg føler av en eller annen grunn ikke noe særlig varme når jeg får et personlig brev med "Kjære Inge" fra et postordrefirma og jeg vet at det er en datamaskin som har satt inn navnet mitt. Jeg varmes heller ikke av et display som sier "Hello" når jeg skrur radioen på og hilser meg "Good By" når jeg skrur den av. Jeg har faktisk en slik radio. Gud er heldigvis noe langt mer enn en kraft eller et prinsipp. Han er en person jeg kan ha et forhold til og kommunisere med. Han har skapt meg slik at han kan tale til meg og jeg til ham. Han elsker meg og har omsorg for meg. Han blir bedrøvet når jeg fjerner meg fra ham.

Gud er Herre

Det Gud har skapt, det eier han også. Siden han har skapt deg og meg, betyr det at vi er hans eiendom. Han eier oss med hud og hår og krever oss til regnskap for våre liv. "Jorden og det som fyller den, verden og de som bor i den, alt hører Herren til" står det i Sal 24. Spørsmålet er egentlig ikke om vi vil ha noe med Gud å gjøre eller ikke. Poenget er at Gud vil ha noe med oss å gjøre, uansett om vi liker det eller ikke. Det er ikke det samme for ham hvordan vi lever. Det er slett ikke det samme. Gud har gitt oss sine bud for at vi skal leve slik at Guds vilje skjer og både vi selv og vår neste får det godt. Han har ikke gitt oss budene for å gjøre livet vårt tungt og vanskelig.

Kanskje kan vi sammenligne budene med trafikkregler. I trafikken har vi stor frihet. I veldig stor grad kan vi velge selv hvor vi vil kjøre eller gå. Trafikkreglene er der for at vi skal unngå farer eller unngå at farer oppstår. De er faktisk laget for å berge liv. Trafikkreglene er mest opptatt av hvordan vi kjører. Kan vi trafikkreglene, vet vi litt om hvordan vi skal kjøre rett i et hvilket som helst gatekryss, en hvilken som helst rundkjøring og på hvilken som helst forkjøringsvei. Da vet vi litt om hva hensynsfull kjøring er, og hvordan vi skal kjøre for at det ikke skal oppstå unødige farer. Bryter vi trafikkreglene, blir det ikke bare rot, men sjansen øker for at ulykker skjer.

Det er ikke alle som synes det er noe poeng å overholde trafikkreglene, på samme måte som mange ikke synes det er noe poeng å holde Guds bud. Men begge deler har vi altså fått fordi vi ikke skal utsette oss for farer og skade oss selv eller andre. Poenget er ikke at vi skal ta vare på gamle tradisjoner. Poenget er at vi skal være forpliktet på Guds bud. Regler og bud som mennesker har laget, må vi gjerne sette til side eller gjøre opprør mot. Men Guds bud skal vi verken sette til side eller gjøre opprør mot. Grunnsynden i livet vårt er nettopp at vi gjør opprør mot Gud. Vi har nektet å ha ham som Herre, og insistert på å være våre egne herrer i

stedet. Det har skadet forholdet vårt til ham, til våre medmennesker og til skaperverket. Vi lever rett og slett i konflikt med Gud.

Gud er hellig

Da Moses en gang var ute og gjette småfeet for sin svigerfar, åpenbarte Gud seg for ham i en brennende tornebusk. Moses ville gå nærmere for å se hva dette kunne være for noe, men han ble stoppet. Det var Gud selv som stoppet ham. Gud sa: “Kom ikke nærmere! Ta dine sko av deg! For det stedet du står på er hellig jord. Jeg er din fars Gud, Abrahams Gud, Isaks Gud og Jakobs Gud”. Da skjulte Moses ansiktet; for han våget ikke å se på Gud (2 Mos 3,5-6). Moses ville neppe ha beskrevet det han følte med ordene “Det var så godt å være nært Gud”, slik en ofte litt ensidig sier det i kristelige og religiøse sammenhenger. Det å kjenne ærefrykt kan nemlig ikke bare beskrives som godt. Gud vil at vi skal komme nærmere. Men det er, og det skal være, en grense mellom oss og Gud. Den grensen skal vi nærme oss med ærefrykt og respekt. Skaperen er nemlig så stor, opphøyet og annerledes i forhold til alt det skapte at det skremmer oss.

Dessuten kan Gud verken godta eller tåle synd. Når vi har sett at syndene våre er både store og mange, blir det derfor skremmende når Gud kommer nær – selv om vi også får høre at han likevel er glad i oss og ønsker å tilgi oss.

Skulle vi prøve oss på en meget ufullkommen sammenligning, kunne vi sammenligne Gud med elektrisk strøm. Elektrisitet er et gode, for ikke å si en velsignelse. Vi trenger den, og vi er avhengige av den. I vår moderne kultur stopper alt opp når lyset går. Men elektrisiteten må behandles med respekt. En må være dum dersom en omgås høyspenning på en skjødesløs måte. Ja, en er ikke bare dum, men en utsetter seg for livsfare.

Hellig kjærlighet.

Gud er hellig i sin vrede. Bibelen har mer enn nok eksempler på at Gud griper inn med vrede, straff og dom når mennesker lenge nok har stått ham imot og ikke tatt imot alle de advarslene han har gitt dem. Men Gud er også hellig i sin kjærlighet. Bibelen vil ikke at vi skal være i tvil om at vi har en Gud som elsker oss og er inderlig glad i oss. Han har gjort alt, og gjør alt, for at vi skal bli frelst og komme i et godt og rett forhold til ham. Gud viste ikke bare sin vrede, men enda mer sin kjærlighet da Jesus døde på korset. Guds vrede over synden er så stor at synderen fortjener å dø. Samtidig er Guds kjærlighet så stor at han lot sin egen Sønn ta straffen for oss. Gud har vist sin kjærlighet mange ganger og på mange måter. Men ingen

steder har han vist sin kjærlighet så tydelig som da han sendte sin egen Sønn til jorden for å dø for våre synder.

Gud er vår Far.

Det er helt utrolig, men han som er så stor, han som er universets Herre og hellig, han vil også være vår far. Det å bli en kristen innebærer at vi blir gjenfødt ved at Den Hellige Ånd kommer inn i oss. På den bakgrunnen kan vi si at Gud er far til alle dem som er født av han. "Dere har fått barnekårets Ånd som gjør at vi roper 'Abba, Far!'" sier Paulus til de kristne i Rom 8. Ordet Abba må oversettes med det barnlige og tillitsfulle ordet "Pappa". Tillitsfulle barn som vet at de er avhengige av far og at far er glad i dem, bruker denne betegnelsen. De har tillit til at faren vil gi dem alt det de trenger til. Gud er vår far også på den måten at han vil oppdra oss. Den barneoppdragelsen jordiske foreldre gir sine barn, kan være ganske tilfeldig (Hebr 12,10). Når Gud oppdrar oss, kan vi derimot være trygge på at oppdragelsen alltid er til vårt beste. Gud er så glad i oss at han ikke orker å se på at vi ødelegger livet vårt. (Hebr 12,5-13). Bibelen snakker om at vi skal frykte Gud. Da Luther skrev den lille katekismen, innledet han forklaringen til alle budene med ordene "Vi skal frykte og elske Gud". Når vi sier dette, må vi huske på at det er forskjell på barnefrykt og slavefrykt. Et barn kan og skal ha respekt for sine foreldre, men det bør helst slippe å være redd for at det blir jaget hjemmefra om det blir refset. En slave, eller en som er ansatt, kan derimot aldri være sikker på om han ikke blir sendt vekk og får sparken. Han som er hellig og universets skaper og herre vil altså at vi skal få ha et godt, trygt og personlig forhold til ham. Han vil være vår kjærlige far, og vi skal få være hans trygge barn, leve i hans kjærlighet og være omsluttet av ham.